

Dringen bij de provinciale subsidiepot

Rik Nijland

In sommige provincies is geloot voor de Subsidie Natuur en Landschapsbeheer. Of dat een incident was, in de overgangperiode van de ene naar de andere regeling, kunnen de provincies niet beloven. 'De subsidiepot wordt zeker niet groter.'

'We denken na over een slecht-weer-scenario', vertelt Jan de Jong, hoofd Beleid en Verwerving bij het Zuid-Hollands Landschap (ZHL). 'Moeten we personeel ontslaan, of natuurgebieden op slot doen? Al tientallen jaren krijgen we het beheer van onze natuurterreinen vergoed, maar we verkeren nu in grote onzekerheid of we daar op kunnen blijven rekenen', aldus De Jong.

In september kreeg ZHL te horen dat de organisatie was uitgeloot voor de nieuwe Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). 'Er waren voor 2011 meerdere aanvragen ingediend voor een totaal bedrag van 3,5 miljoen euro; het plafond dat de provincie had gesteld lag op 1,75 miljoen. De regeling schrijft dan een loting voor. Twee particulieren die ook een aanvraag hadden gedaan en wij zijn buiten de boot gevallen.' Spekkoper in Zuid-Holland was Natuurmonumenten dat zijn subsidieverzoek wel gehonoreerd kreeg, voor de komende zes jaar.

Dat betekent niet dat de natuur van het Zuid-Hollands Landschap dit jaar op zwart zaad zit. 'Onze huidige beschikking van Programma Beheer loopt nog door tot eind 2011', legt De Jong uit. 'Omdat de vergoedingen van SNL gunstiger zijn dan die van de oude regeling, wilden we voor 2011 al de overstap maken. Dat betekent dat we nu nog geen acuut probleem hebben. Wel lopen we de winst mis. Onder Programma Beheer kregen we 50 procent van de werkelijke beheerkosten vergoed, aanvankelijk zou dat bij SNL 84 procent zijn en inmiddels is dat teruggebracht tot 75 procent, maar dat is altijd nog meer dan voorheen. Daar zijn we dankbaar voor, ware het niet dat we ook kans lopen zelfs helemaal niets te krijgen.'

Verontrustend

De prangende vraag die namelijk momenteel door het hoofd van Jan de Jong speelt, is: hoe pakt de procedure volgend jaar uit. 'De provincie heeft tegen ons gezegd: we krijgen te weinig geld; volgend jaar moeten we mogelijk weer loten. Dat is natuurlijk erg verontrustend. Het beheer van natuurgebieden kunnen we toch

niet afhankelijk laten zijn van een loterij? Moeten we de natuur dan maar een jaar sluiten? Daar komt bij dat de procedure tot na de zomer duurde. Volgend jaar verkeren we misschien wel een half jaar in onzekerheid of we überhaupt beheersubsidie over 2012 ontvangen, terwijl de beheerkosten ondertussen wel gewoon doorlopen.'

Bovendien vreest ZHL dat de spoeling dunner wordt. 'Ook Staatsbosbeheer, dat voorheen de beheerkosten vergoed kreeg van het ministerie, moet gaan aankloppen bij de provincies. Er is domweg te weinig beheergeld. Dat is niet alleen een probleem voor ons, maar ook voor het particulier natuurbeheer', aldus De Jong. 'Het kabinet wil dat toch juist stimuleren? Eerlijk gezegd verwacht ik niet dat particulieren van wie de beheeraanvraag wordt afgewezen, de overheid zien als een erg betrouwbare partner.'

Met enige jaloersheid kijkt het hoofd Beleid van ZHL naar andere provincies, waar vaak wel alle subsidie-aanvragen zijn gehonoreerd. In Drenthe, Overijssel en Noord-Holland bijvoorbeeld werd het subsidieplafond verhoogd toen het aanvraagbedrag de limiet oversteeg. Noord-Holland wil een betrouwbare partner zijn, verklaart woordvoester Jasmijn Nijssen-Gerichhausen. Daarom is het plafond opgetrokken van circa 3,65 naar 4,3 miljoen euro. 'Gronden zijn overgedragen met de opdracht om voor het beheer zorg te dragen. Daar past naar ons idee niet de willekeur van loting bij. Wel is de uitbreiding van gronden onder beheer stilgezet.' Toch heeft ze ook 'begrip voor de onmogelijke afweging die Zuid-Holland heeft moeten maken'. 'Er is een spanningsveld tussen door het Rijk beschikbaar gestelde middelen en door het Rijk gevraagde resultaten', aldus Nijssen.

Provincies aan het roer

Vanaf 2014 is het natuurbeleid een zaak van de provincies. Op 20 september j.l. bereikten het Interprovinciaal Overleg (IPO) en staatssecretaris Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie een onderhandelingsakkoord over deze decentralisatie. De nadruk, zo hebben Rijk en provincies afgesproken, komt te liggen op het nakomen van internationale verplichtingen, zoals de bescherming van in EU-verband beschermde soorten, beheer

van de Natura2000-gebieden en een afronding van een (kleinere) EHS in 2021. Daarvoor krijgen de provincies – na aftrek van 25 procent decentralisatiekorting – 100 miljoen euro per jaar van het Rijk. Hoe zij dat geld onderling verdelen, is nog niet vastgesteld. Nationale parken, nationale landschappen en platelandsontwikkeling worden volgens Rein Munnikma, gedeputeerde in Drenthe en onderhandelaar namens de provincies, door het Rijk 'te vondeling gelegd'.

Tot 24 december hebben de provincies de tijd

om te besluiten of ze instemmen met het bestuursakkoord. Stichting Das&Boom heeft alle Provinciale Staten opgeroepen geen handtekening te zetten. Flora en fauna zijn in Nederland meer dan gemiddeld bedreigd, 650 soorten en hun habitats staan er slecht voor, aldus Das&Boom. Door de zorg en verantwoordelijkheid voor die failliete boedel over te nemen, lopen de provincies grote financiële risico's, indien Brussel boetes gaat uitdelen omdat Nederland niet aan zijn beschermingsverplichtingen voldoet.

'Moeten we de natuur dan maar een jaar sluiten?' Het Zuid-Hollands Landschap is uitgeloot. Natte duinvallei met o.a. ratelaar (*Rhinanthus spec.*) (foto: Nico van Kappel).

Niet sjiek

Volgens Astrid Vlaminkx, woordvoester van de Zuid-Hollandse gedeputeerde Han Weber, was de provincie allerm minst blij met loting. 'Sjiek is het zeker niet. Andere provincies hebben inderdaad het plafond verhoogd, maar daar hebben wij als arme provincie het geld niet voor.' Zij ontkent met klem dat het al een uitgemaakte zaak is dat er volgend jaar weer wordt geloot. 'We bekijken momenteel hoe het verder moet. Daar zal ook over worden gepraat met Provinciale Staten. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat de subsidiepot niet groter wordt. We zullen een manier moeten vinden om de pijn te verdelen.' Andere provincies reageren in vergelijkbare bewoordingen. 'Loting is voor Noord-Holland een laatste noodgreep', aldus woordvoester Nijssen. 'We zitten met alle beheerders om de tafel om te bespreken welke keuzes moeten worden gemaakt. Een vergelijkbare aanpak heeft in 2010 ook geleid tot een breed gedragen herijking van de EHS in Noord-Holland. Duidelijk is natuurlijk wél dat de beschikbare financiën onvoldoende zijn om als overheid alle (norm)kosten voor gewenst beheer te betalen.'

Ook in de natuurrijke provincie Gelderland zijn dit jaar de aanvragers voor SNL-subsidie in een lotingsprocedure beland. Al op de eerste dag dat de subsidieregeling werd opengesteld, kwamen er negen aanvragen binnen die samen het budget overschreden, legt Floor van Gaasbeek van de provincie uit. Onder die eerste aanvragers is geloot: vijf van hen sleepten hun subsidie in de wacht. 'De negentig overige aanvragen die naderhand binnenkwamen, moesten vanwege het bereiken van het subsidieplafond worden afgewezen.' Ook Van Gaasbeek kan nog geen uitsluitsel

Ree in De Blink (foto: Nico van Kappel).

geven over de aanpak volgend jaar. 'Gedeputeerde Staten zal het onderhandelingsakkoord over decentralisatie van de natuur voor goedkeuring voorleggen aan Provinciale Staten. Momenteel kijken we naar de uitwerking en de consequenties voor de komende jaren voor de EHS. Herijking van de EHS en het onderdeel beheer vergen nadere besluitvorming. In de Voorjaarsnota zullen Gedeputeerde Staten voorstellen doen hoe er wordt omgegaan met het beheer', aldus Van Gaasbeek. Een woordvoerder van de provincie Overijssel schetst een vergelijkbare aanpak. 'De toekomstige situatie moet nader worden bepaald. Dat is een onderdeel van de uitwerking van het decentralisatieakkoord tussen Rijk en provincies.'

Biodiversiteitsdoelstellingen

Dat belooft weinig goeds voor terreinbeheerders die snel willen weten waar ze het komend jaar aan toe zijn. 'Onze terreinen hebben beheer nodig', zegt Jan de Jong van ZHL 'Dit gaat niet om overheadkosten, niet over een kantoor, maar puur om basisbeheer, zoals begrazen en maaien, werk dat gewoon móét gebeuren. Niet beheren heeft consequenties; achterstallig onderhoud vergt later alleen maar meer geld', aldus De Jong. 'Bovendien legt de provincie ons biodiversiteitsdoelstellingen op. De helft van onze terreinen zijn Natura-2000-gebieden met een instandhoudingsdoel. Wij vragen ons sterk af of je daar gezien de Europese verplichtingen het beheer zomaar achterwege kunt laten. Ons bestuur heeft naar aanleiding van de loting een brief gestuurd aan de provincie Zuid-Holland. Afhankelijk van het antwoord bekijken we of we juridische stappen moeten ondernemen.'